

ultimă secțiune a cărții, o serie de hărți, tabele și grafice care înlesnesc cititorului completarea cât mai corectă a imaginii stadiului actual la care autorii au ajuns cu prezenta cercetare.

Așa cum se arată încă din introducere, era nevoie de o asemenea reluare în urma acumulării unui material bogat, a cărui sistematizare se impune. Rezultatul este o lucrare model în materie, valoroasă și utilă atât in-

formativ cât și ca instrument de lucru: volumul aduce totodată o contribuție extrem de importantă la cunoașterea superioară a relațiilor comerciale Imperiu-Barbaricum într-o zonă geo-istorică de care se leagă și istoria Daciei romane.

Al. Barnea

HARALD ZIMMERMANN, *Im Bann des Mittelalters. Ausgewählte Beiträge zur Kirchen- und Rechtsgeschichte.* Volum omagial la a 60-a aniversare. Ed. Immo Eberl și Hans-Henning Kortüm, Jan Thorbecke Verlag, Sigmaringen, 1986, 232 p.

Istoria Transilvaniei este de multă vreme și mai continuă să fie în centrul atenției a numeroși cercetători din țară și din străinătate. De-a lungul timpului au fost elaborate și au văzut lumina tiparului diferite opinii și puncte de vedere, adeseori divergente sau chiar contradictorii, dar deosebirile de viziune au dus și la înviorarea în sensul cel mai pozitiv a cercetării, stimulând verificarea și revalorizarea unor teze mai vechi.

Profesorul Harald Zimmermann este mai demult cunoscut în România datorită unor lucrări de specialitate pe care le-a publicat în Occident, ajunse totuși la cunoștința unui număr destul de restrâns de cercetători de la noi. După ce Editura Științifică și Enciclopedică din București i-a publicat în 1983 traducerea uneia dintre lucrările sale de bază (*Veacul întunecat — Das dunkle Jahrhundert*, Graz-Wien-Köln, 1968), H. Zimmermann a devenit un nume cunoscut medievistilor români. În acest volum autorul a reușit în mod remarcabil să pătrundă în mecanismele interne ale secolului al X-lea, calificat anterior îndeobște ca „secol întunecat”. Concluzia generală la care s-a oprit autorul a fost aceea după care în veacul respectiv s-au format în nuce coordonatele de bază ale vieții medievale și că europenii au experimentat atunci în variate domenii lucruri ce ulterior au stat timp de o jumătate de mileniu la temelii societății europene. Volumul conține cu precădere analize privind Europa vest-centrală, dar el lasă totodată să se înțeleagă că în fiecare parte a continentului lucrurile s-au putut derula asemănător. Rămâne desigur un obiectiv al cercetărilor viitoare ca să stabilizească în ce măsură a existat și în spațiul carpato-dunărean un asemenea „secol al X-lea”, de cumpănă în direcția dezvoltării ulterioare a societății omenești, chiar dacă în mod concret aici nu a fost vorba de răstimpul cuprins între anii 900 și 1000.

Formația mai complexă a lui Harald Zimmermann, de istoric și de teolog în aceeași

măsură, îi asigură un evident avantaj în investigarea evului mediu care în Europa a avut drept bază ideologică creștinismul. Autorul a putut întui liniile principale ale evoluției istorice medievale europene mai bine decât specialiștii limitați la istoria generală sau la istoria bisericii.

Noul volum al lui Harald Zimmermann, cu caracter omagial, a apărut cu prilejul împlinirii vârstei de 60 ani. Contrar obiceiului consacrat, ca specialiștii colegi și colaboratori să-l omagieze pe savant cu contribuțiile lor, soluția aleasă a fost aceea a republicării în volum a unor lucrări mai vechi ale savantului omagiat. Doi dintre colaboratorii săi mai tineri de la Universitatea din Tübingen precizează în prefață, cu privire la criteriile selecției lucrărilor alese pentru volum: „Nu putem ignora angajamentul deosebit al lui Harald Zimmermann pentru istoria sud-estului Europei și cu deosebire a Transilvaniei, de care se simte strâns legat prin originea părinților săi. Studiul său privind *Ordinul cavalerilor teutoni* cercetează activitatea din Țara Blrsei a acestor cavaleri cruciați, problemă deseori uitată de chiar istoriografia săsească, analizând cauzele pentru care cavalerii au eșuat. Episodul cîștigă în importanță, deși a durat scurt timp în comparație cu activitatea ordinului teutonic desfășurată în Prusia”.

În studiul la care ne referim — și lucrul merită a fi subliniat — Harald Zimmermann prezintă modul în care diferiți autori au înfățișat istoria celor 14 ani cât au stat în Țara Blrsei cavalerii teutoni, incluzând în expunere cercetători mai vechi și mai noi. Deosebit de importantă pentru reluarea investigațiilor este includerea în studiu a numeroase documente papale, fapt ce conferă paginilor sale calitatea de cuvînt ultim spus în această problemă. Exceptînd surprizele pe care le-ar putea eventual provoca viitoarele cercetări arheologice, este foarte puțin probabil ca imaginea istoriei teutonilor din Țara Blrsei — așa cum o înfățișează Harald Zimmermann —

să poată fi corectată în viitorul apropiat, deoarece autorul nu prezintă un punct de vedere săsesc, românesc sau maghiar după cum nici unul german sau papal, ci reușește o reconstituire din punctul de vedere al epocii, așa cum poate fi ea desprinsă, descoperită și chiar intuită din izvoarele istorice scrise. Acestea din urmă sînt juxtapuse de fiecare dată cînd se contrazic.

Studiul se încheie (p. 183) cu o considerație de ordin general, în a cărei traducere subliniem acele părți ce reprezintă titluri de cărți apărute în diferite timpuri în Germania: „Marienburg (Feldioara) de pe Olt nu a devenit un *monument politic*, cum a devenit cores-

pondenta ei Marienburg (Malbork) de pe Neogat, o soră care a fost deseori restaurată și nu a devenit nici *monument național german*, dar ea are istoria ei memorabilă și ne atrage și azi atenția în mod deosebit asupra *interesului pentru evul mediu*”.

Poate ca observația noastră finală să depășească aici cadrul unei scurte adnotări pe marginea unui volum de studii medievale, dar este semnificativ că an de an studenții din Tübingen își însoțesc profesorul pe meleagurile românești pentru cunoașterea specificului și cadrului istoriei României.

Thomas Năgler

